

Nr 285.

Av herr **Lindhagen**, om förbud mot rökning i riksdagens sammanträdessalar.

För ett par år sedan stod jag på talarestolen i nationaltemplarnas samlingsal i Stockholm. Föreningen »Bort med Tobaken» hade möte. Man hade anmodat mig att hålla ett föredrag om föreningens ändamål. Ett fåtal personer hade infunnit sig. Företrädesvis äldre eller medelsålders människor, en och annan ungdom var också närvarande.

Föreningens styrelse föreföll något betänksam över den ringa anslutningen. Nu har den dock bildat ett landsförbund. Jag hade ej berett mig och ämnat improvisera. Vanligen anses ett överfyllt auditorium vara uttryck för en mäktig stämning inför det ämne, som föreligger. Den lilla skaran satt där ensam i den stora rymden. Och dock var det som om den växte på något sätt i sin trohet mot ett ideal.

I bakgrunden av salen ovan tribunen flammade som ingångsspråk appellen: fred, nykterhet, självansvar.

Mina damer och herrar, började jag ungefär, det är inspirerande att få tala i det förelagda ämnet icke minst därför, att så få äro församlade här. Det ådagalägger att Eder sak har framtiden för sig. Den kommer att växa. Ni kunna glädjas över, att en lång och glad strid förestår Eder. När man står såsom talare inför en stor församling, som vill hylla något, brukar jag ibland känna det, som om jag stod inför en rörelse på vägen mot sin undergång. Det lyste tydligen upp i de allvarliga ansiktena och föredraget ägde rum under gemensam känsla för att det dock var en stor sak, som fyllde hela salen med sin närvaro.

*

Vid sekelskiftet strömmade in en kort indiansommar av liberalismens humanism. Varhelst en församling inomhus ägde rum omtöcknades ej luften av tobaksrökning. Det var en oskriven lag, att så ej fick ske. Det hörde till kultur. Till och med restaurangerna förbjödo rökning, när den ordinarie tiden för middagsmåltiden var inne.

Så bröt den nya tiden in med sitt jäkt, sin oro, sina nerver. Njutningsmedlen slöto sig till detta sällskap för att lugna det något. Rökningens självsvåld satte sig i högsätet. Nu rökes det mest på restaurangerna just vid den tid, då det förr var förbjudet. Rökverket bolmar in även i hemmen i söcken och helg. Till sist föllo även kvinnorna, unga och gamla, släkternas mödrar och uppfostrare för förförelsen.

Trots allt detta lever, såsom en oförstörbar förnimmelse, innerst i vårt medvetande kvar något av den gamla kulturen. Liksom man tar av sig

hatten vid inträdet i en kyrka, så lägger man bort cigarren och cigarretten vid inträdet i de stora plenisalarna, där landets och kommunernas öden avgöras. Även i de mindre salarna, där delegationer samlas officiellt, hålles den goda seden i helgd, om än ibland med en viss svårighet. När åter exempelvis statsutskottet arbetar »privat» på avdelningar släppes Barrabam lös. Och när partierna leva sitt eget fria liv, då anses även individernas självbestämmanderätt vara avgörande för uppförandet varhelst de befinna sig.

Det gives dock enskilda etablissement, som ännu behållit den gamla tidens traditioner. Exempelvis musikaliska akademiens och konserthusets stora hörsalar i Stockholm, för vilket ändamål de än upplåtas. Där har på senare tider hållits väldiga partikongresser och det har gått för sig. Det har gått mycket bra till och med. Renheten i luften har återverkat på uppförandet i debatterna och förädlat sinnesstämningen. För att ej tala om vad det för hälsan betyder ur hygienisk synpunkt och särskilt för alla dem som besväras av katarer i svalg och luftgångar.

Nu frågas, vore det icke riksdagen värdigt att införa liknande föreskrifter för sina stora samlingssalar, för vilket ändamål de också brukas och således jämväl för partiernas sammankomster inom riksdagshuset. Rätteligen bör ingen tillåta sig, att någonsin träda in i dylika lokaler utan att lägga bort rökyget.

Inget av partierna har fattat beslut om förbud mot rökning under sina sammanträden mer än socialdemokratiska partiet. År 1931 antogs på mitt förslag sådant förbud med stor majoritet trots herrar storrökares motstånd. År 1932 ansågs beslutet, som dock ej upphört, böra åter förnyas, om det skulle bli gällande. Detta skedde åter på mitt förslag men med något mindre majoritet. Denna ordning respekterades ock under 1933 av det fasta partibeståndet i det stora hela. Men en del intellektualister och nykomlingar då och då började trots depressionen röka vid partimötena såsom fabrikskorstenar under högkonjunktur.

Dylika erfarenheter gjorde, att jag 1934 upprepade min hemställan om rökningförbud. Nu avslogs det efter handuppräckning. Många avhöllo sig från att rösta, måhända av lojalitet mot partiet eller de röksjuka kamraterna. Partierna voro således åter eniga om, att rökningförbud ej borde utfärdas. Jag drömde mig bort till nationalgodtemplarnas ordenssal och den lilla skaran, som där väntat på tecken i tiden. Jag sänder dem härmed en liten gnista, genom att yrka,

att riksdagen eller åtminstone första kammaren ville såsom tillägg till sina ordningsstadgar föreskriva förbud för rökning i riksdagens sammanträdessalar, för vilket ändamål de än användas.

Stockholm den 23 januari 1934.

Carl Lindhagen.